

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Класичного приватного університету,
голова приймальної комісії
Віктор ОГАРЕНКО
« 22 » квітня 2023 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

ДЛЯ ВСТУПУ НА
ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ) РІВЕНЬ ОСВІТИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 – Психологія

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології,
протокол № 10 від 17 травня 2023 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
Інституту журналістики і масової комунікації,
протокол № 4 від 24 травня 2023 р.

Укладач: Зарицька В.В., завідувач кафедри практичної психології, доктор
психологічних наук, професор.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит є однією з форм випробування вступників на пряму підготовки 053 – «Психологія». Програма фахового іспиту складається з наступних розділів – «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Клінічна та патопсихологія», «Психодіагностика», «Диференційна психологія», «Психологія праці та інженерна психологія», «Юридична психологія», «Психологія управління», «Математичні методи в психології».

Програма відображає основні вимоги до знань і вмінь фахівців, що встановлені державним стандартом і освітньо-професійною програмою підготовки фахівців з наряду підготовки 053 – «Психологія».

Білеті фахового іспиту складаються з двох питань, що відносяться до різних розділів програми.

Для відповіді студенту надається до 30 хвилин, у тому числі 5-7 хвилин для доповіді на кожне питання білету.

У відповіді студент має висвітлити основний теоретичний матеріал з поставленої теми, зокрема визначення понять, суттєві закономірності, принципи тощо. При відповіді на питання доцільно навести приклади практичного використання відповідних теоретичних знань, а також стисло висловити історію питання.

Для підготовки відповіді студенту надається не менше 45 хвилин. Студенту дозволяється при підготовці користуватися психологічними словниками.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий іспит за напрямом підготовки «Психологія» оцінюється за системою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Основа для визначення оцінки – рівень володіння студентами матеріалом, передбаченим вимогами до вступників.

Сумарна оцінка за кожне питання кваліфікаційного екзамену виставляється на основі середньої арифметичної оцінок та балів, що виставлені членами екзаменаційної комісії.

Оцінювання рівня компетентності магістра з напрямку підготовки 053 – «Психологія» представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Оцінювання рівня компетентності магістра з напрямку підготовки
053 – «Психологія»

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
180-200	Відмінно
140-179	Добре
100-139	Задовільно
0-99	Незадовільно

180-200 (відмінно) На «відмінно» оцінюється відповідь, яка є змістовною, тобто в ній студент продемонстрував систематичні ґрунтовні знання, вміння аналізувати, конкретне володіння науковою термінологією, здатність логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал; вміння інтегрувати практичні і теоретичні знання; стислість та ясність відповіді, відсутність зайвого матеріалу. Вміння чітко окреслювати напрямок відповіді, не віддалятися у міркуваннях від запланованої теми. Демонстрація вміння використовувати отримані знання для вирішення практичних проблем та вміння самостійно мислити, робити висновки.

140-179 (добре) На «добре» оцінюється відповідь, в якій студент виявив повні знання теоретичного матеріалу відповідно до екзаменаційного завдання та вміння співвідносити знання з проблемною ситуацією.

100-139 (задовільно) На «задовільно» оцінюється відповідь, в якій студент виявив знання основних теоретичних положень, форм та методів їх вирішення.

0-99 (незадовільно) На «незадовільно» оцінюється відповідь, в якій студент виявив поверхові знання відповідно до екзаменаційного завдання.

Крім цього враховуються загальні вимоги до виконання екзаменаційних завдань, що забезпечують максимальну оцінку:

- здатність до застосування знань, їх диференціювання, інтеграції та уніфікації аналізу фактів, подій, прогнозу результатів;
- правильність та повнота рішень;
- грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

1. Загальна психологія

1.1. Вступ до загальної психології.

Загальне уявлення про психологію як науку. Життєва і наукова психологія, їх відмінності. Розвиток уявлень про предмет психології як науки. Основні напрямки розвитку психології. Сучасна психологія та її місце в системі наук.

1.2. Методологія і методи психології

Методологія як наука про принципи і методи наукової діяльності. Наукова парадигма. Принципи психології. Класифікація методів дослідження в психології.

1.3. Походження і розвиток психіки у філогенезі

Виникнення психіки як наслідок еволюції матерії. Психіка та еволюція нервової системи. Психіка та мозок. Психіка і теорія відображення. Функції психіки. Стадії розвитку психіки.

1.4. Походження і розвиток свідомості людини.

Поняття про свідомість. Свідомість як вища форма відображення. Роль трудової діяльності у виникненні свідомості. Структура свідомості. Свідомість та мова.

1.5. Неусвідомлювані процеси.

Теоретичні основи несвідомого. Уявлення З. Фрейда про несвідоме. Форми прояву несвідомого. Захисні механізми психіки: проекція, інтроспекція, витіснення, раціоналізація, перенос та ін.

1.6. Психологія діяльності.

Поняття про діяльність. Мета діяльності. Види діяльності. Структура діяльності. Діяльність і розвиток людини. Основні характеристики дії. Поняття про операції. Автоматичні дії і навички. Єдність внутрішньої та зовнішньої діяльності. Теорія поетапного формування розумових дій П.Я. Гальперіна. Мотиваційно-особистісні аспекти діяльності.

1.7. Психологія особистості.

Теорії особистості. Проблема взаємодії біологічного, соціального і психологічного. Особистість та її формування. Проблема розвитку особистості у психології.

1.8. Спрямованість і мотиви діяльності особистості.

Поняття «спрямованість особистості» та «мотивація діяльності». Ціннісні орієнтації та установки. Психологічні теорії мотивації. Закономірності розвитку мотиваційної сфери. Мотивована поведінка як характеристика особистості. Мотивація досягнень.

1.9. Здібності особистості.

Загальна характеристика здібностей людини. Рівні розвитку здібностей та індивідуальні відмінності. Розвиток здібностей.

1.10. Темперамент та характер.

Поняття про темперамент. Наукові теорії темпераменту. Поняття «характер» у наукових теоріях. Теоретичні та експериментальні підходи до вивчення характеру як психологічного феномену. Формування характеру.

1.11. Воля.

Загальна характеристика вольових дій. Психологічні теорії волі. Структура вольової дії. Вольові якості людини та їх розвиток.

1.12. Емоції.

Види емоцій та їх загальна характеристика. Психологічні теорії емоцій. Розвиток емоцій та їх значення у житті людини.

1.13. Психічні стани та їх регуляція.

Загальне уявлення про функціональні стани організму. Загальна характеристика станів організму і психіки. Регуляція емоційних станів. Загальне поняття про адаптацію людини.

1.14. Увага як психічний процес.

Поняття уваги. Класифікація теорій уваги. Основні характеристики уваги. Основні види уваги. Характеристика властивостей уваги. Розвиток уваги.

1.15. Відчуття як психічний процес.

Загальне уявлення про відчуття. Види відчуття. Основні властивості та характеристики відчуття.

1.16. Сприйняття як психічний процес.

Загальна характеристика сприйняття. Особливості та види сприйняття. Властивості сприйняття. Сприйняття простору, часу та руху.

1.17. Пам'ять як психічний процес.

Визначення та загальна характеристика пам'яті. Основні види пам'яті. Основні процеси та механізми пам'яті.

1.18. Мислення та мова як психічні процеси.

Природа та основні види мислення. Теоретичні та експериментальні підходи дослідження мислення. Основні види розумових операцій. Розвиток мислення. Загальна характеристика мовлення. Теоретичні проблеми походження мовлення. Основні види та розвиток мовлення.

1.19. Уява як психічний процес.

Загальна характеристика уяви. Види уяви. Механізми переробки уявлень в уявні образи, розвиток уяви. Етапи розвитку уяви.

2. Експериментальна психологія.

2.1. Історія та сучасний стан експериментальної психології.

Становлення експериментальної психології. Перші експериментальні психологічні дослідження (М. Вундт, М. Бехтерев, П. Ланге та ін.). Вихід експериментальної психології за межі наукового напрямку. Поняття експериментальної психології сьогодні.

2.2. Загальна характеристика наукового дослідження.

Наука як сфера людської діяльності. Теорія наукового пізнання: поняття, структура, функції. Метод наукового пізнання: поняття, функції, види. Співвіднесення теорії та методу пізнання. Етапи наукового дослідження та його типи. Дослідження ідеальне та реальне. Види психологічних досліджень. Загальна схема психологічного дослідження, етапи, характеристика: постановка проблеми, висунення гіпотези, планування дослідження, збір даних, обробка даних, інтерпретація результатів, висновки та включення результатів в систему знань.

2.3. Класифікація методів психологічного дослідження.

Класифікація методів наукового пізнання. Підходи до класифікації методів психологічного дослідження. Класифікація методів психологічного емпіричного дослідження. Неекспериментальні методи. Метод спостереження в психології, його основні характеристики. Класифікація видів спостереження. Вербально-комунікативні методи: бесіда, опитування (інтерв'ю, анкетування). Моделювання в психології. Психологічне вимірювання. Емпіричні методи дослідження. Психотерапевтичні методи. Архівне дослідження, метод аналізу продуктів діяльності, його різновиди: контент-аналіз, біографічний метод та ін.

2.4. Процедура і характеристика психологічного експерименту.

Основні етапи експериментального психологічного дослідження. Наукова проблема: поняття, етапи формулювання, види. Експериментальна гіпотеза: поняття, структура. Система гіпотез, які перевіряються у психологічному експерименті.

2.5. Етика експериментального психологічного дослідження

Особистість та діяльність експериментатора. Методи контролю впливу експериментатора в психологічному експерименті. Контроль впливу особистості піддослідного на результати експерименту. Етичні принципи діяльності експериментатора.

2.6. Експериментальні плани.

Підходи до визначення сутності планування психологічного експерименту. Поняття «планування експерименту». Принципи побудови експериментальних планів. Основні критерії класифікації експериментальних планів. Класифікація експериментальних планів за Д. Кемпбеллом. Класифікація експериментальних планів за Р. Готсданкером. Плани для однієї незалежної змінної. Факторні плани.

2.7. Валідність експерименту.

Поняття валідності дослідження. Бездоганний експеримент: поняття та види. Поняття валідності експерименту. Внутрішня валідність. Конструктивна валідність. Основні фактори порушення внутрішньої валідності експерименту. Ненадійність та систематичне змішування. Зовнішня валідність: поняття, основні фактори порушення, способи контролю. Операціональна валідність.

3. Соціальна психологія

3.1. Соціальна психологія як галузь психологічного знання.

Історія розвитку соціальної психології як науки. Предмет дослідження соціальної психології. Принципи соціальної психології. Методи дослідження соціальної психології (спостереження, опитування, тестування, метод аналізу документів, експеримент, метод соціометрії, контент-аналіз, метод групової оцінки особистості та ін.)

3.2. Основні соціально-психологічні теорії.

Психологія народу (В. Вундт), психологія мас (Г. Лебон, Г. Тард), теорія інстинктів соціальної поведінки (У. Магдагалл). Психоаналітичний підхід у соціальній психології (динамічна теорія функціонування групи В. Байона, теорія групового розвитку В. Бенніса і Г. Шепарда). Біхевіористський підхід в соціальній

психології (теорія фрустраційної агресії Н. Міллера і Д. Долларда). Когнітивний підхід в соціальній психології: теорії когнітивної відповідності структурного балансу (Ф. Хайдер); комунікативних актів (Т. Ньюком); когнітивного дисонансу (Л. Фестингер). Інтераціоналістський підхід в соціальній психології (концепція символічного інтераціоналізму Дж. Міда). Культурологічний підхід в соціальній психології (концепція соціальних уявлень С. Московичи, теорія «міжгрупових відносин» Г. Теджфела). «Теорія поля» К. Левіна.

3.3. Соціально-психологічна характеристика особистості.

Особистість з погляду соціальної психології. Поняття соціальної установки. Структура соціальної установки. Ієрархічна структура системи соціальних установок (В. Ядов). Соціальний стереотип. Поняття «соціалізація». Етапи соціалізації. Форми соціалізації. Механізми соціалізації.

3.4. Спілкування як соціально-психологічне явище.

Поняття «спілкування». Структура спілкування: комунікативна, перцептивна та інтерактивна. Види спілкування. Функції спілкування. Труднощі спілкування. Деформації спілкування. Бар'єри спілкування.

3.5. Психологія міжособистісного сприймання, пізнання та взаємодії.

Соціальне і міжособистісне пізнання. Особливості процесів міжособистісного пізнання. Перцептивні механізми та ефекти. Особливості взаємодії в соціальній психології. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії. Взаємодія і міжособистісний вплив.

3.6. Соціально-психологічна характеристика малих груп.

Поняття «соціальна група». Ознаки соціальної групи. Класифікація соціальної групи. Поняття «мала група» та її характеристика. Основні підходи та напрями у вивченні малої групи. Класифікація малих груп: за безпосереднім взаємним зв'язком, за суспільним статусом, за значенням цієї групи для людини, за рівнем розвитку.

3.7. Процеси групової динаміки.

Поняття «групова динаміка». Концепції і моделі розвитку малої групи. Нормативний вплив у групі. Керівництво і лідерство у малих групах. Прийняття групового рішення. Поняття групової згуртованості. Групові конфлікти.

3.8. Психологія великих соціальних груп і масових явищ.

Поняття «велика соціальна група». Ознаки великих соціальних груп. Психологія соціальних класів. Психологія етнічних груп. Психологія масових явищ. Психологічні особливості великих стихійних груп.

3.9. Психологія альтруїзму.

Поняття альтруїзму. Соціально-психологічні теорії альтруїзму. Теорія соціального обміну в контексті феномену альтруїзму. Теорія соціальних норм про надання допомоги іншим людям. Теорія еволюційної психології в контексті причин альтруїзму. Фактори, що впливають на прояв альтруїзму. Соціально-психологічні експерименти вивчення прояву альтруїзму.

4. Вікова психологія

4.1. Загальна характеристика феномену «розвиток».

Історія уявлення про дослідження розвитку людини. Базові визначення розвитку (розвиток, зворотність, спрямованість, закономірність). Зростання та дозрівання. Форми і галузі розвитку. Філогенез. Онтогенез. Психофізичні властивості. Психосоціальні властивості. Індивід. Особистість. Цілі розвитку. Людина як цілісне утворення.

4.2. Фактори психічного розвитку.

Спадковість як властивість організму повторювати із покоління в покоління подібні типи обміну речовин та індивідуального розвитку загалом. Середовище: загальні, матеріальні та духовні умови існування людини. Активність: дієвий стан організму як умова його існування та поведінки. Активність як чинник взаємодії спадковості та середовища.

4.3. Принципи та закономірності психічного розвитку.

Принципи психічного розвитку. Принцип стійкої динамічної нерівноваги як джерело розвитку системи. Принцип взаємодії тенденцій до збереження та змінювання (спадковість та мінливість) як умови розвитку системи. Принцип диференціації – інтеграції, що виступає у якості критерію розвитку структури. Закономірності психічного розвитку. Нерівномірність розвитку. Нестійкість розвитку. Сенситивність розвитку.

4.4. Біогенетичний та психоаналітичний підходи до розуміння психічного розвитку.

Теорії рекапітуляції. Періодизація розвитку К. Гетчинсона. Психоаналітичний підхід до розуміння розвитку дитини З. Фрейда. Стадії розвитку за З. Фрейдом.

4.5. Когнітивні теорії психічного розвитку.

Концепція Ж. Піаже. Інтеріоризація. Асиміляція. Акомодація. Періодизація розвитку інтелекту сенсомоторний інтелект (сенсорні здібності, моторні здібності, символічний інтелект); період конкретних операцій (предметні дії, операція мислення, егоцентризм мислення, трансдукція, незворотність мислення, зворотність мислення); стадія конкретних операцій; період формальних операцій.

4.6. Соціогенетичний, персоногенетичний та екологічний підхід до психічного розвитку людини.

Соціогенетичний підхід в концепції Е. Еріксона. Стадії розвитку за Е. Еріксоном. Персогенетичний підхід А. Маслоу, К. Роджерса. Прагнення до самоактуалізації. Прагнення до актуалізації. Ієрархія потреб.

4.7. Механізми психічного розвитку.

Соціальна ситуація розвитку. Провідний тип діяльності. Види провідної діяльності (безпосереднє емоційне спілкування дитини з дорослими, предметно-маніпулятивна діяльність, ігрова діяльність або сюжетно-рольова гра, навчальна діяльність, спілкування). Криза розвитку. Періоди кризового та стабільного розвитку. Особливості протікання кризи розвитку. Психологічне новоутворення.

4.8. Пренатальний розвиток. Психічний розвиток новонародженого й немовляти.

Розвиток ембріону і плоду. Розвиток пізнавальних процесів немовлят. Емоційний розвиток немовлят. Мотиваційна сфера немовлят. Послідовність формування Я-концепції немовлят. Новоутворення періоду новонародженості. Криза першого року життя. Провідний вид діяльності. Новоутворення дитячого віку. Розвиток рухів і дій. Розвиток соціальної активності. Соціалізація в ранні періоди онтогенезу людини.

4.9. Особливості розвитку в ранньому дитинстві.

Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві. Криза трьох років.

4.10. Психічний і особистісний розвиток дитини дошкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Криза семи років. Готовність дошкільника до навчання в школі.

4.11. Особливості психічного і особистісного розвитку молодшого шкільного віку.

Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Новоутворення молодшого шкільного віку. Когнітивні особливості. Розвиток мислення (консервація, класифікація, серіація, транзитивність). Розвиток логічного мислення. Розвиток мовлення. Розвиток уявлення, пам'яті. Готовність до шкільного навчання. Особливості спілкування молодших школярів. Розвиток особистості у молодшому шкільному віці.

4.12. Особливості психічного і особистісного розвитку підлітка.

Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Міжособистісне спілкування підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості в підлітковому віці. Розвиток мотиваційної сфери підлітка. Пізнавальний розвиток в підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки. Акцентуації в характері підлітків.

4.13. Особливості психічного розвитку в юнацькому віці.

Фізичне дозрівання та соціалізація в ранній юності. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Новоутворення раннього юнацького віку. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Емоційність юнацького віку (предметні почуття, узагальнені почуття, світоглядні почуття, емоційні константи). Емоційні особливості юнацької дружби та кохання. Мотивація сексуальної поведінки. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.

4.14. Психологія дорослої людини.

Періодизація психічного розвитку дорослої людини. Проблема розвитку в дорослому віці. Розвиток психофізіологічних функцій в період ранньої дорослості. Особливості розвитку психічних пізнавальних процесів. Розвиток когнітивної сфери в період ранньої дорослості. Характеристика соціальної ситуації розвитку у період дорослості. Криза середини життя. Мотиваційна криза.

4.15. Психологія старіння.

Анатомо-фізіологічні процеси старіння. Когнітивні особливості. Психічні порушення. Типи пристосування до старості. Адаптивне (продуктивне) старіння. Особливості психічного старіння. Старіння і його вплив на психіку людей похилого віку. «Пенсійна криза»: зміст та психологічні умови її подолання. Соціальна ситуація розвитку людини в старості. Ставлення до смерті. Зміна мотивів. Почуття задоволеності життям.

5. Клінічна та патопсихологія

5.1. Загальна характеристика галузі.

Визначення клінічної психології у вітчизняній і зарубіжній науці. Історія становлення клінічної психології. Дослідження в клінічній психології. Принципи клініко-психологічного дослідження. Внутрішня картина хвороби.

5.2. Поняття норми і патології в клінічній психології.

Проблема норми і патології. Принципи розмежування психологічних феноменів та психопатологічних симптомів.

5.3. Розлади особистості.

Психологічна діагностика розладів особистості. Диференційна діагностика розладів особистості. Рання діагностика розладів особистості. Профілактика розладів особистості.

5.4. Психосоматичні розлади.

Психосоматичні розлади як специфічні тілесні та душевні стани. Основні концепції психосоматичних розладів. Діагностична бесіда з хворим з психосоматичними розладами.

5.5. Девіантна поведінка.

Поняття «девіантна поведінка». Класифікації девіантної поведінки. Психологічні механізми формування девіантної поведінки. Адиктивна поведінка. Психологічні теорії адикцій, терапія та профілактика. Розлади харчової поведінки. Посттравматичні стресові розлади. Психологічні аспекти реабілітаційного підходу в медицині. Суїцидальна поведінка. Теорії суїциду.

5.6. Основні принципи та методи патопсихологічного дослідження.

Предмет патопсихології як науки. Основні діагностичні патопсихологічні засоби вивчення сфер психічної діяльності: співбесіда та спостереження, патопсихологічний експеримент, аналіз отриманих результатів та формування висновків. Типологізація експериментально-психологічних методів дослідження та напрямки їх використання.

5.7. Патопсихологічна діагностика загальних ознак розладів сфер психічної діяльності.

Поняття симптому порушень психічної діяльності. Симптоми порушень свідомості та самосвідомості. Симптоми порушень сприйняття. Симптоми порушень мислення. Симптоми порушень емоцій. Симптоми порушень уваги. Симптоми порушень вольових процесів. Симптоми порушень пам'яті.

5.8. Патопсихологічні реєстр-синдроми та психопатологічні синдроми.

Поняття патопсихологічного реєстр-синдрому та його зв'язки с поняттям психопатологічного синдрому. Шизофренічний, афективно-ендогенний, олігофренічний, особистісно-аномальний та психогенно-психотичний реєстр-синдром. Невротичні синдроми.

5.9. Патопсихологічна характеристика розладів психіки та поведінки внаслідок органічного ураження головного мозку.

Загальні патопсихологічні характеристики деменції внаслідок органічного ураження головного мозку та методи її діагностики. Патопсихологічні особливості розвитку порушень когнітивної сфери у вигляді деменції внаслідок різних захворювань головного мозку.

5.10. Порушення психічної діяльності внаслідок вживання психоактивних речовин. Ендогенні психотичні розлади.

Патопсихологічні особливості психічних та поведінкових розладів, викликаних вживанням алкоголю. Абстинентний синдром. Стан відміни з делірієм. Патопсихологічні особливості психічних та поведінкових розладів, викликаних вживанням інших психоактивних речовин.

5.11. Епілепсія та розумова відсталість.

Патопсихологія поведінкових синдромів, пов'язаних з фізіологічними порушеннями. Патопсихологія епілепсії. Етіологія олігофреній. Легка розумова відсталість (дебільність), помірна і важка розумова відсталість (імбецильність), глибока розумова відсталість (ідіотія). Розлади прийому їжі: нервова анорексія, нервова булімія. Розлади сну неорганічної природи.

5.12. Невротичні та соматоформні розлади.

Патопсихологічна характеристика невротицизмів відповідно до сучасної класифікації хвороб. Тривожно-фобічні розлади: агорафобія, соціальні фобії, специфічні (ізолювані) фобії. Обсесивно-компульсивний розлад. Дісоціативні (конверсійні) розлади.

6. Психодіагностика

6.1. Психодіагностика як наука.

Поняття «психодіагностика». Предмет і структура психодіагностики. Психодіагностика у системі суміжних психологічних напрямків. Психодіагностика і диференційна психологія. Психодіагностика і психометрія. Психодіагностика і психологічна оцінка. Психодіагностичний метод та діагностичні підходи.

6.2. Тест як основний інструмент психодіагностики.

Поняття «тест». Види тестів. Комп'ютеризовані та комп'ютерні тести. Тести особистості. Адаптація зарубіжних тестів.

6.3. Психодіагностичний процес.

Етап підбору даних. Етап переробки та інтерпретації. Етап прийняття рішення. Етика психодіагностичного обстеження.

6.4. Психометричні основи психодіагностики.

Основні етапи конструювання тесту. Визначення кількості завдань (специфікація тесту). Розробка завдань. Оформлення тесту. Пілотажне дослідження. Аналіз завдань. Визначення надійності тесту. Факторний аналіз. Валідність тесту. Стандартизація тесту.

6.5. Психодіагностика інтелекту.

Підходи до визначення «інтелект». Тести інтелекту, їх види. Структура інтелекту. Теорії структури інтелекту. Моделі інтелекту (Терстоун, Гілфорд, Айзенк, Кеттелл, Стернберг). Концепція генерального фактору. Розподіл тестових оцінок інтелекту. Інтелект і спадковість. Інтелект і біологічне середовище. Інтелект і статеві розбіжності. Розбіжності в інтелекті, обумовлені віком, кількістю дітей у сім'ї та послідовністю народження.

6.6. Психодіагностика особистості.

Особистісні опитувальники. Види опитувальників, види питань і представлення результатів. Проблема достовірності особистісних опитувальників. Чинники впливу на відповіді. Фальсифікація і установки на відповіді. Розуміння питань та вплив на відповіді. Психометричний парадокс. Особистісні опитувальники та теорії особистості.

6.7. Проективна психодіагностика.

Проективна техніка. Розвиток проективної діагностики. Проекція: від феномену до принципу дослідження. Проекція як психологічний феномен. Проективна гіпотеза. Проективні методики та їх види. Роль стимулювання в проективних методиках. Теоретичне обґрунтування проективного підходу до діагностики особистості. Несвідоме і проективні методики. Розробка проективних методик.

Диференційна психологія.

7.1. Предмет диференційної психології.

Поняття про диференційну психологію, об'єкт і предмет диференційної психології. Етапи розвитку диференційної психології. Поняття психологічної норми. Основні напрямки розвитку диференційної психології.

7.2. Методи диференційної психології.

Основи класифікації методів. Загальнонаукові методи. Психогенетичні методи. Історичні методи. Власне психологічні методи. Канали отримання інформації про індивідуальні відмінності.

7.3. Джерела походження індивідуальних відмінностей.

Характеристика теорій та підходів виникнення індивідуальних відмінностей. Взаємодія оточуючого середовища та спадковості. Особистість, індивід, індивідуальність. Структура індивідуальності.

7.4. Індивідуальні характеристики. Асиметрія півкуль і темперамент.

Асиметрія півкуль та її прояви. Теорії асиметрії. Формування асиметрії в онтогенезі. Темперамент як властивість індивідуальності. Конституційні та психологічні теорії індивідуальності.

7.5. Психологія характеру.

Місце характеру в структурі індивідуальності. Акцентуації характеру. Психологія характеру в роботах О. Ф. Лазурського. Формування характеру.

7.6. Психологія здібностей.

Здібності в структурі індивідуальності. Структура і характеристика здібностей. Дослідження інтелектуальних здібностей. Теорії множини інтелекту. Поняття про геніальність. Передумови геніальності в роботах В. П. Ефроїмсона.

7.7. Типологічний підхід до вивчення особистості.

Класифікація як науковий метод. Психологічні типи К. Г. Юнга. Психоаналітичні типи Ненсі Мак-Вільямс.

7.8. Предметно-змістовні характеристики: психологія рис особистості.

Риси як психологічна категорія. Факторна структура особистості. Теорія рис особистості Г. Айзенка та Р.Б. Кеттела. Модель Великої П'ятірки.

7.9. Психологія статі.

Стать у структурі індивідуальності. Теорії розвитку статевої ідентичності. Еволюційна теорія статі В.А. Геодакяна. Нейроандроногенетична теорія Лі Елліна. Етологія статі. Статеві відмінності в психологічних якостях.

7.10. Людина і професія.

Диференційна психологія і психологія праці: взаємозв'язок та взаємообумовленість. Класифікація професій і професіографія. Спрямованість особистості в структурі індивідуальності. Індивідуальний стиль діяльності. Професійні типології. Професійні інтереси та їх динаміка. Професійна самореалізація чоловіків та жінок.

8. Психологія праці та інженерна психологія

8.1. Психологія праці як наука.

Об'єкт, предмет та завдання психології праці. Основні розділи психології праці (психологія праці, інженерна психологія, ергономіка, організаційна психологія, професійна орієнтація, професійне навчання). Місце психології праці в системі наук про людину як суб'єкта діяльності. Взаємозв'язок психології праці з іншими дисциплінами. Категорії «діяльність» й «праця» у психології.

8.2. Методи вивчення трудової діяльності.

Методи психології праці. Психологічний аналіз професійної діяльності. Психологічний аналіз трудових рухів. Ергономічні основи проектування робочих місць. Робоче місце психолога в організації.

8.3. Праця як соціально-психологічна реальність.

Життєві та філософські уявлення про працю. Психологічне розуміння праці та професії. Проблема суб'єктивної значущості, задоволення працею та трудової мотивації. Ергатичні функції та їх генезис. Класифікація професій. Психічні регулятори праці.

8.4. Розвиток людини як суб'єкта праці.

Основні етапи розвитку суб'єкта праці. Проблеми формування індивідуального стилю трудової діяльності. Проблеми розвитку професійної самосвідомості. Кризи професійного становлення. Проблема професійних деструкцій. Акмеологічний підхід в дослідженні розвитку професіонала. Психологічні механізми адаптації людини до роботи в організації. Професійна придатність та шляхи адаптації людини до вимог професії. Проблема стиля діяльності та структурування її простору. Рівні психологічної підтримки суб'єкта праці.

8.5. Основи психофізіології праці.

Фізіологія нервово-м'язової системи. Робочі пози та рухи. Енергетичні трати людини в різних видах трудової діяльності. Особливості адаптації систем організму до м'язової діяльності. Довжина роботи та харчовий режим. Дія негативних виробничих факторів на людину. Дія зовнішнього середовища на працездатність людини. Ергономічна фізіологія зорової сенсорної системи. Методи оцінки та оптимізації працездатності людини.

8.6. Умови професійної діяльності й ефективність праці.

Шляхи розвитку трудової діяльності. Професійний стрес. Працездатність і функціональні стани. Екстремальні, субекстремальні й особливі умови діяльності. Біоритми й ефективність трудової діяльності. Психологія безпеки трудової діяльності.

Системний підхід у дослідженні предмета психології праці. Професія як система соціальних відносин. Трудовий пост і робоче місце. Професійний відбір персоналу. Особливості діяльності в системах «людина-техніка», «людина-природа», «людина-знак», «людина-художній образ», «людина-людина».

8.7. Стреси, конфлікти, ціннісно-змістові основи трудової діяльності.

Загальні уявлення про функціональні стани робітника. Проблема стресу та дистресу в праці. Сутність, структура, фактори виникнення та розвитку виробничого конфлікту. Типи конфліктних особистостей. Способи управління виробничими конфліктами. Проблеми гуманітаризації праці в сучасних умовах. Проблема пошуку ідеалу в професійному та особистісному самовизначенні. Елітарні орієнтації в професійному самовизначенні, праці та творчості. Особистісний компроміс як варіант побудови «успішної» кар'єри.

9. Юридична психологія.

9.1. Предмет та методи юридичної психології.

Предмет юридичної психології. Розвиток і становлення юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з іншими науками. Система методів юридичної психології.

9.2. Психологічна структура та особливості юридичної діяльності.

Психологічна структура юридичної діяльності (Види юридичної діяльності). Психологічні особливості юридичної діяльності. Соціально-психологічні аспекти юридичної діяльності.

9.3. Психологічні чинники злочинної поведінки.

Поняття «злочинна поведінка». Мотивація – кримінологічна сутність злочинів. Дослідження причинності злочинної поведінки: соціально-психологічний рівень, психофізіологічний та біологічний рівні. Психологічна структура злочинного діяння. Основні елементи структури злочинного діяння.

9.4. Психологія особистості підсудного та психологічні основи судового допиту.

Поняття «підсудний». Чинники, що впливають на поведінку підсудного на суді. Психічні стани підсудного. Особливості допиту у суді. Психологічні основи судового допиту.

9.5. Психологічні особливості діяльності пенітенціарної системи.

Поняття «пенітенціарна психологія». Методи впливу на особу засудженого в установах з виконання покарання. Колективи засуджених та їх психологічна характеристика. Вплив соціальної ізоляції на особистість.

9.6. Психологічні основи ресоціалізації засуджених.

Поняття «ресоціалізація засуджених». Основні завдання пенітенціарних установ. Комплексна програма підготовки засуджених до життя на волі – важливий елемент ресоціалізації засуджених.

10. Психологія управління.

10.1. Психологія управління як галузь психологічної науки.

Сутність поняття «управління» в науковій літературі. Психологія управління як наука: предмет, об'єкт і завдання. Місце в системі психологічних наук, міждисциплінарні зв'язки психології управління.

10.2. Організація як соціальна система управління.

Сутність феномену «соціальна організація». Види і організаційна структура. Організаційна ефективність, її рівні та фактори.

10.3. Організована діяльність людей як об'єкт управління.

Соціально-психологічні компоненти, що зумовлюють специфіку поведінки в організації. Особливості управлінської діяльності. Управлінець як суб'єкт діяльності. Психологічні закономірності управлінської діяльності.

10.4. Мотивація діяльності в системі управління.

Сутність поняття «мотивація». Теорії мотивації трудової діяльності. Модель індивідуальних винагород в організації.

10.5. Групова поведінка в системах управління.

Поняття і види груп. Групова динаміка. Характеристика груп. Групові фактори ефективності трудової діяльності.

10.6. Процеси прийняття рішень

Управлінські рішення та їх класифікація. Процес прийняття рішення. Основні фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Групове прийняття рішення

10.7. Соціально-психологічний клімат (СПК) колективу

Сутність та види СПК. Формування сприятливого СПК в організації. Вплив групової динаміки на стабільність виробничого колективу.

10.8. Конфлікти у системі управління.

Наукове розуміння сутності конфлікту. Особливості організаційних конфліктів. Методи вирішення міжгрупових конфліктів.

11. Математичні методи в психології.

11.1. Вимірювання у психології.

Поняття «вимірювання в психології». Методи збору даних у психології. Роль вимірювання у психології, джерела даних (самостереження, експертна оцінка, інструментальне вимірювання, об'єктивне тестування). Шкали вимірювання: номінативна, порядкова, інтервальна, шкала рівних відношень. Одиниці вимірювання. Ознаки та змінні (неперервні, дискретні, категоріальні, дихотомічні). Табличне та графічне подання даних психологічного дослідження.

11.2. Проблема статистичного висновку.

Ідея перевірки статистичної гіпотези. Статистичний критерій та рівень статистичної значущості. Вибір методу статистичного висновку. Класифікація методів статистичного висновку. Генеральна сукупність та вибірка дослідження.

11.3. Методи кореляційного аналізу.

Сутність методів встановлення статистичних взаємозв'язків. Основні властивості коефіцієнта кореляції. Кореляція метричних змінних. Кореляція рангових змінних. Кореляція дихотомічних змінних.

11.4. Методи порівняння двох вибірок досліджуваних.

Параметричні методи порівняння двох вибірок досліджуваних. Теоретичні засади та сфера застосування t-критерію Стьюдента. Статистичний критерій t-Стьюдента для однієї вибірки. Статистичний критерій t-Стьюдента для незалежних вибірок. Статистичний критерій t-Стьюдента для залежних вибірок.

Непараметричні методи порівняння вибірок досліджуваних. Статистичний критерій U-Манна-Уїтні. Статистичний критерій G-знаків.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Для підготовки до складання вступних випробувань абітурієнтам рекомендуються такі підручники і навчальні посібники:

1. Андреева Г.М. Социальная психология: конспект лекций. М.: АСТ, СПб.: Сова, 2005. 94 с.
2. Баклицький І.О. Психологія праці. Підручник. 2-ге вид., перероб., доповн. К.: Знання, 2008. 655с.
3. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. Юридическая психология: учебник. Х.:Изд-во Нац.універ.внутр.дел, 2011. 640 с.
4. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, К.: Каравела; 2002. 376 с.
5. Бурлачук Л. Ф. Б91 Психодиагностика: Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2006. 351 с.
6. Васильев В.Л. Юридическая психология: учебник для вузов. СПб., 2003. 656с.
7. Власова О.І. Педагогічна психологія : навч. посібник. К.: Либідь, 2005.
8. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию: курс лекций. Москва: АСТ, 2014. 352 с.
9. Гуревич К.М. Дифференциальная психология и психодиагностика. СПб.: Питер, 2008. 336 с.
10. Данилова Н.Н. Психофизиология: Учебник. М.: Аспект Пресс , 2000. 373с.
11. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
12. Зарицька В.В. Психологія конфлікту: навчальний посібник для студентів спеціальності 053 – Психологія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 380 с.
13. Загальна психологія. За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
14. Зарицька В.В., Бочелюк В.Й. Педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
15. Зарицька В.В., Бочелюк В.Й. Вступ до спеціальності «Психологія». Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 365с.
16. Зарицька В.В. Психологія конфлікту: навчальний посібник для студентів спеціальності 053 – Психологія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 380 с. Психологія конфлікту : навчальний посібник для студентів спеціальності 053 – Психологія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 380 с.
17. Зарицька В.В. Психологія самореалізації особистості: монографія. Запоріжжя, 2019. 242 с.
18. Зарицька В.В. Психологія самореалізації особистості: монографія / В.В. Зарицька. Запоріжжя, 2019. 242 с.
19. Зарицька В.В. Психологія комунікативної толерантності в умовах інклюзивного навчання: монографія. / В.В. Зарицька, В.М. Лапа. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 210 с.
20. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология. Спб.: Питер, 2008. 960 с.
21. Кіктенко А.І. Психологія праці: курс лекцій. Миколаїв. держ. аграр. ун-т. Миколаїв: МДАУ, 2011. 294 с.
22. Клиническая психология. Составитель и общая редакция Н.В. Тарабриной. СПб.: Питер, 2000. 352 с.

23. Кричевец А. Н., А.А. Корнеев, Е.И. Расказова Математическая статистика для психологов: учебник для студ. учреждений высш. проф. образования. М.: Академия, 2012. 400 с.
24. Крушельницька Я.В. Фізіологія та психологія праці. К.: КНЕУ, 2003. 367 с.
25. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М.: Смысл, 2001. 511 с.
26. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология в системах "человек - техника": Учеб. пособие. К.: МАУП, 2003. 296 с.
27. Маклаков А.Г. Общая психология учебник для ВУЗов. СПб.: Питер, 2010. 583 с.
28. Максименко С.Д., Соловйенко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256с.
29. Математическая статистика для психологов : учебник. О. Ю. Ермолаев. 2-е изд. испр. М.: Московский психолого-социальный институт Флинта, 2003. 336 с.
30. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. М.: МЕДпресс, 2001. 592 с.
31. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 688с.
32. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология. М.: Ижица, 2002. 160с.
33. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник. у 2 кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2004. 576 с.
34. Основы психодиагностики. Под общ. Ред. А.Г. Шмелева. Ростов-на-Дону, 1996. 544 с.
35. Практикум по инженерной психологии и эргономике: уч.пособие. Под ред. Ю.К. Стрелкова. М.: Академия, 2003. 400 с.
36. Психологическая диагностика: Учебное пособие. Под ред. К.М. Гуревича, Е.М. Борисовой. М.: УРАО, 2000. 304 с.
37. Психологія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. За ред. члена-кореспондента АПН України Ю.Л. Трофімова. Київ „Либідь”, 1999. 558с.
38. Психологія праці та організаційна психологія: навч.-метод. посіб. Хомуленко Т.Б., Поденко А.В., Моргунова Н.С. ; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. Х.: ХНАДУ, 2009. 279 с.
39. Реан А.А. Практическая психодиагностика личности. СПб.: Речь, 2001. 224 с.
40. Рубинштейн С.А. Основы общей психологии. СПб.: Питер КОТ, 1998. 720с.
41. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии СПб.: ООО «Речь», 2003. 350 с.
42. Собчик Л.Н. Диагностика индивидуально-типологических свойств и межличностных отношений. СПб. : Речь. 2003. 95 с.
43. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2002. 928 с.
44. Титкова Л.С. Математические методы в психологии: учебное пособие. Владивосток: ТИДОТ ДВГУ, 2002. 140 с.
45. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія: підручник. К.: Либідь, 2002. 264 с.
46. Шибутани Т. Социальная психология. Ростов н/Д.: Феникс, 2002. 544с.